

Hintan vesilaitoksen lepakkoselvitys 2021

Päiväys	30.4.2021
Tekijä	Jaakko Kullberg
Tarkastaja	Lauri Erävuori
Hyväksynyt	Johanna Jylhä
Projektinumero	YKK65960

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Käytetyt menetelmät	1
3	Tutkimuskohteet ja niiden soveltuvuus lepakoille.....	2
	3.1 Hintan vesilaitos	2
	3.2 Jokivarrenpolku 1.....	3
	3.3 Jokivarrenpolku 5 – Myllyojan asukastupa	4
	3.4 Jokivarrenpolku 9.....	5
4	Tulokset	5
5	Johtopäätökset.....	6

1 Johdanto

Työssä selvitettiin lepakoiden esiintymistä ja talvehtimista Hintan vesilaitoksen alueella ja sen lähikiinteistöissä. Kohteilla pyrittiin tarkastamaan kaikki lepakoiden pesimisen tai talvehtimisen kannalta potentiaaliset rakennukset, kellarit ja muut viileät tilat ja etsiä niissä mahdollisesti talvehtivat lepakot.

Selvityksessä myös haastateltiin paikallisia ihmisiä lepakkohavainnoista ja niille sopivista paikoista, pesimäaikaisista äänistä ja mahdollisista jätöksistä.

Tutkimuksen ajoitus venyi muutamalla viikolla maaliskuun 4. päivään saakka asukkaiden koronariskin ja asumiseen liittyvien epävarmuuksien johdosta.

2 Käytetyt menetelmät

Tutkimuksen maastotyöt tehtiin 4.-5.3.2021. Sää oli aurinkoinen ja muutaman asteen pakkasen puolella ja sopi hyvin lepakoiden talvehtimisolosuhteiden arvioimiseen. Myös valaistusolosuhteet olivat hyvät niin ulkona kuin ikkunallisissa sisätiloissa.

Tutkittavat kiinteistöt tarkistettiin ensin ulkoapäin ja tunnistettiin sellaiset kohteet, jotka olisivat lepakoiden pesimisen tai talvehtimisen kannalta potentiaalisia ja niille saavutettavia kohteita. Näitä olivat laudoitetut seinät, kattotuolit, ullakotilat, kellaritilat, avoimet ja viileät ulkorakennukset, joihin lepakoilla olisi pääsy. Ulkoseinät kierrettiin etsien kohteita, joista voisi löytyä jälkiä seinälaudoitusten alta pudonneista ulosteista. Lisäksi asukkaita ja paikallisia haastateltiin mahdollisista lepakkohavainnoista ja niille sopivista kohteista tutkittavista kiinteistöistä.

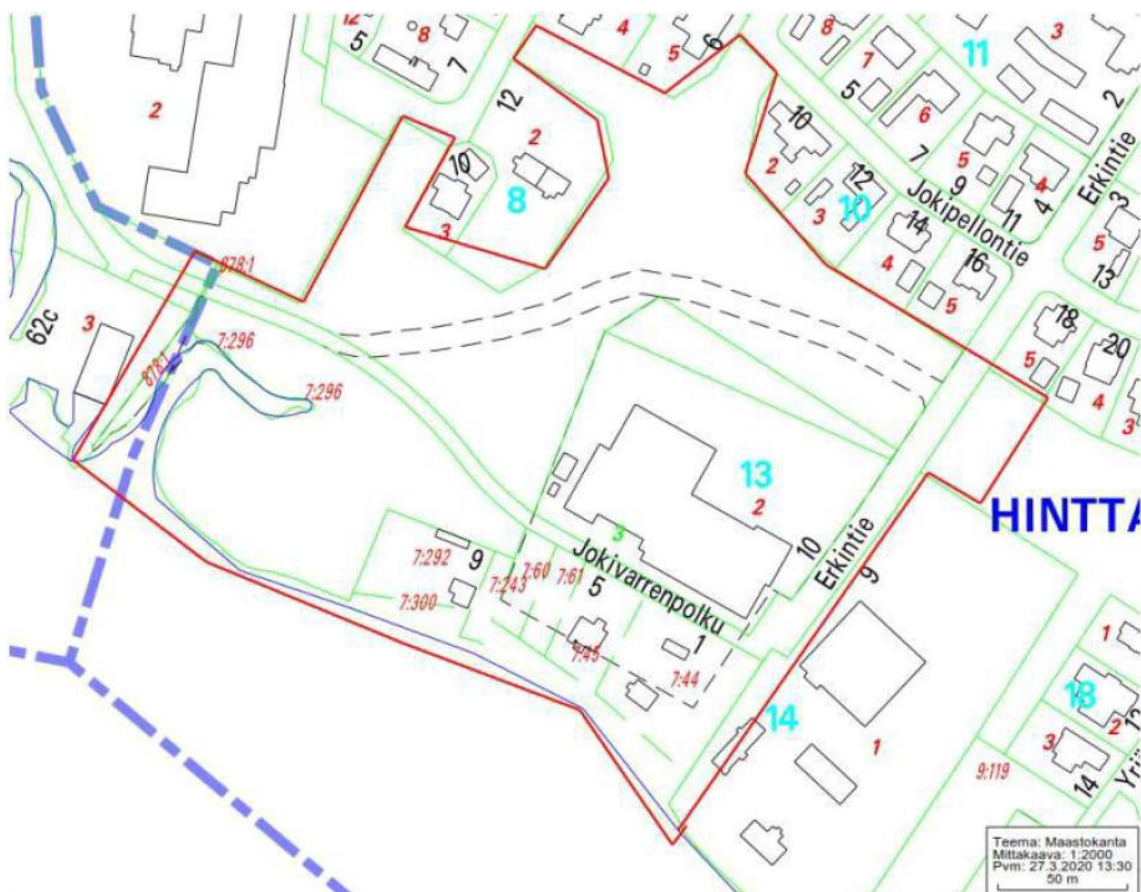
Mahdolliset lepakkokohteet tutkittiin sisäpuolelta viileiden tilojen osalta silmämääräisesti ja lattioilta, seinien ja piippujen vieriltä etsittiin lepakoiden lepopaikkoja ulosteiden perusteella. Ympärivuotisesti lämpimiksi todetut asuinrakennukset tai niiden osat jätettiin pääosin tutkimatta, koska ne eivät sovi lepakoiden pesintään ja talvehtimiseen. Talvehtivia lepakoita etsittiin seiniltä, katonrajoista, erilaisista raoista, väleistä ja koloista. Hankalasti saavutettavien ahtaisten rakenteiden sekä korkeiden paikkojen tarkistamiseen oli käytössä 3600 Lumenin voimakas otsavalaisin ja 8 metriä pitkä onkivapa sekä siihen tarpeen tullen kiinnitettävä varreltaan muotoiltavissa oleva itsevalaiseva kaapelikamera, jonka kuvaa pystyy katsomaan älypuhelimien kautta.

3 Tutkimuskohteet ja niiden soveltuvuus lepakoille

Tutkimuksen kohteena oli Hintan vesilaitos lisärakennuksineen osoitteessa Jokivarrenpolku 2 sekä Jokivarrenpolku 1, 5 ja 9 lisärakennuksineen (kuva 1 & 2). Kiinteistöistä Jokivarrenpolku 1 ja 9 ovat lämpimänä olevia asuintaloja ja 5 on Myllyojan asukastupa. Kohteet sijaitsevat Oulujoen pohjoispuolella ja vesilaitosta lukuun ottamatta ne sijaitsevat aivan jokiuoman tuntumassa.

Alueen ympäristö on joen pinnan tasoon suhteutettuna matalaa, vanhaa, pääosin avointa peltomaisemaa, jossa on rannoilla, piholla sekä ojien ja teiden varilla puurivejä. Suuria ja kookkaita puita tai tiheitä metsiköitä ei lähialueella ole.

Kuva 1. Hintan vesilaitos ja Jokivarrenpolun kiinteistöjen sijainti.

3.1 Hintan vesilaitos

Vesilaitos sijaitsee tontilla osoitteissa Erkontie 10 ja Jokivarrenpolku 2. Vesilaitos on moderni punatiilirakennus, joka on muutamia vuosia aikaisemmin remontoitu.

Kuva 2. Hintan vesilaitos lähikiinteistöineen Google Maps 2021 -kartalla.

Rakennus on kokonaisuudessaan lämmitetty ja koko rakennusta koskevat tiukat puhtausvaatimukset aina ajoittain auki olevia lastaustiloja myöten. Laitoksen työntekijä kertoi, että eläinten pääsy pyritään täydellisesti estämään laitokseen, vaikka lastaustiloihin ajoittain pääseekin jyrssiä ja pikkulintuja. Kohteessa oli tehty kattoremontti, jonka yhteydessä oli erityisesti varmistettu, että kattorakenteiden kautta ei rakennukseen ole eläimillä pääsyä. Myös kattorakenteet kuuluvat lämpimiin tiloihin.

Rakennuksen ulkonäön ja haastattelussa siitä saatujen tietojen perusteella sen sisätilojen tarkistamiselle ei nähty syytä. Rakennuksen kaakkoisnurkassa oli tiilielementti törmäyksen voimasta rikkoutunut ja kohdasta oli pääsy elementin ontelon sisälle, joka tarkistettiin.

Vesilaitoksen pihalla oli avoin ulkotilaksi katsottavissa oleva roskakatos, jokin umpinainen säiliö sekä kaksi nykyaikaista betonipohjaista metallista rakennusta, jotka olivat molemmat täysin tiiviisti suljettuja tiloja ja siten kaikki lepakoille kelpaamattomia eikä niitä tarkistettu.

3.2 Jokivarrenpolku 1

Pihapiiriin kuului päärakennus, kylmät varistorakennus, pieni leikkimökki ja pieni pihasauna.

Päärakennus oli puinen kaksikerroksinen sivulaudoitettu ja betonisokkelilla varustettu omakotitalo. Seinät oli tiiviisti kiinni betonisokkelissa eikä niiden alla ollut lepakon mentäviä rakoja tai rikkoutumia. Kattotuolien alla oli lähes ulkovielet kuivat tilat, joihin lepakoilla oli hyvät pääsymahdollisuudet. Kohde vaikutti tarkistuksessa liian kuivalta lepakoiden talvehtimiselle.

Talon alla oli myös betonipohjainen viileä kellari, jonka eteläpuolen pieni ikkuna oli suljettu tiheällä metalliverkolla. Kellariin oli periaatteessa kulkureitti avoinna pari metriä pitkän, n. 10 cm halkaisijaltaan olevan metalliputken kautta rakennuksen pohjoispuolen sokkelista. Kellari on sopiva talvehtimispaikka lepakoille, mutta sinne on hankala kulkureitti.

Kylmässä varastorakennuksessa oli kattotuolien alla ullakko-osa. Alaosassa oli ulkovessa ja varastotiloja, joista pääsi tikkailla rakennuksen keskiosan tasanteelle. Rakennuksen katto oli ehjä ja tilat kuivat. Paikka oli sopivan viileä ja vedoton, mutta vaikutti tarkistuksessa liian kuivalta lepakoiden talvehtimiselle.

Leikkimökki oli paksuseinäinen, kuiva ja suojaisen oloinen, mutta ovi oli auki suoraan pakkaseen. Saunarakennus taas oli tiiviisti suljettu eikä lepakoilla ollut kohteeseen kulkureittiä.

3.3 Jokivarrenpolku 5 – Myllyojan asukastupa

Pihapiiriin kuului hiljan kunnostettu asukastupa, lämpimät varastorakennukset, pieni suljettu "huvimaja", käytössä oleva pihasauna ja avoin varastorakennus. Rakennukset olivat poikkilaudoitettuja eikä seinä- tai kattorakenteissa silmä-määräisesti näkynyt lepakonmentäviä rakoja tai paikkoja ympäri kierretäessä.

Asukastupa osoittautui sisäpuolelta kokonaan lämmitetyksi, kattorakenteet olivat hiljan kunnostetut. Tilat olivat suorastaan hiostavan lämpimät ja täynnä kunnostukseen käytettyjä tavaroita ja pakkausmateriaaleja. Katon ja lattian välisissä varastohuoneissa ei tuntunut lainkaan vetoa ja lämpötila oli yli 20 C. Kohde ei ollut lepakoille soveltuva talvehtimispaikka.

Lisäksi tutkittiin rakennuksen keskellä maata vasten tehty betonipohjainen perunakellari, jossa oli noin +10 C lämmintä eli lepakoiden talvehtimisen kannalta soveltumaton ja kaukana talon ulkoseinistä. Paikkaan ei ollut näkyviä lepakonmentäviä reittejä ja se oli näennäisesti umpinainen, mutta pohjalla oli pikkujyr-sijöiden jätöksiä.

Ulkovarastot olivat moderneja tiiviitä puurakennuksia, joissa oli lämmitys ja ne olivat lepakoille soveltumattomia. Kohteet käytiin silmä-määräisesti tarkastamassa.

Huvimaja oli suljettu, tiivis ja hyväkuntoinen. Sen seinät olivat suureksi osaksi lasia, rakennus oli hyvin valoisa ja sellaisenaan lepakoille soveltumaton.

Sauna oli hyväkuntoinen käytössä oleva pieni puurakennus ja sellaisenaan lepakoille soveltumaton nykykäytössä.

Pieni varastorakennus oli täynnä tavaraa ja sen pääty oli avoin, joten kohde ei ollut lepakoiden talvehtimiselle soveltuva jo pelkästään vetoisuuden takia.

3.4 Jokivarrenpolku 9

Pihapiiriin kuului hyväkuntoinen päärakennus, kylmänä oleva mökki ja kaksi viileää varastorakennusta. Rakennukset olivat poikkilaudoitettuja eikä seinä- tai kattorakenteissa silmämääräisesti näkynyt lepakonmentäviä rakoja tai paikkoja ympäri kierrettäessä lukuun ottamatta suurta viileää varastorakennusta päärakennuksen pohjoispuolella.

Hyväkuntoinen päärakennus oli puinen kaksikerroksinen sivulaudoitettu ja betonisokkelilla varustettu omakotitalo. Talossa ei ollut viileää kellaria, mutta ylhäällä oli erillinen vintti, jonne oli pieni haalla suljettu ja kapealla ritilätuuletuksella varustettu kulkuluukku talon pohjoispuolelta. Ylhäällä oli viileä tila, mutta se oli kuulemma tyhjänä eikä sinne pääse eläimiä tiiviin luukun takia. Meillä eikä omistajallakaan ollut käytössämme riittävän pitkiä tikkaita, että olisimme päässeet edes kurkistamaan paikkaan. Kiikarilla ja kuvien perusteella annettu tieto lukituksen tiivyydestä näytti myös pitävän paikkansa.

Tontin länsilaidan hirsimökki oli vanha, mutta päällisin puolin hyväkuntoinen kesäkäytössä oleva yksikerroksinen tiivis hirsirakennus, jonne lepakoilla ei ollut pääsyä.

Tontin luoteiskulmassa sijaitseva yksikerroksinen varastorakennus oli tiivis eikä rakennuksessa ollut kulkuaukkoja lepakoille.

Suuremmassa kylmässä varastorakennuksessa oli kattotuolien alla ullakko-osa. Alaosa oli täynnä tavaraa olevia varastotiloja, joista pääsi tikkailla rakennuksen keskiosan tasanteelle. Rakennuksen katto oli ehjä ja tilat kuivat. Paikka oli sopivan viileä ja vedoton, mutta tarkistuksessa vaikutti liian kuivalta lepakoiden talvehtimiselle.

4 Tulokset

Selvityksessä ei havaittu yhtäkään lepakkoa eikä niiden ulosteita tai edes mitään lepakoiden läsnäoloon viittaavaa.

Jokivarrenpolun 1 päärakennuksen ullakko ja saman kiinteistö varastorakennuksessa, ja Jokivarrenpolku 9 isommassa varastorakennuksessa oli jonkin verran merkkejä perhosten talvehtimisestä, mutta huolimatta kohteiden helposta esteettömyydestä talvehtineiden perhosten jäännöksiä oli vähän eikä lainkaan eläviä perhosia. Todennäköisesti kohteet ovat perhosille liian kuivia verrattuna esimerkiksi paremmin sekä niille että lepakoille sopiviin kosteisiin bunkkereihin, luoliin ja kellareihin verrattuna.

Kukaan kiinteistöissä asuvista tai työskentelevistä ihmisistä ei ollut itse nähnyt alueella koskaan lepakoita tai kuullut kenenkään muunkaan havainneen tai edes epäilleen rakennuksissa asustaneen niitä. Useat henkilöt kuitenkin kertoivat muita paikkoja Oulun seudulla, jossa niitä ovat havainneet.

5 Johtopäätökset

Nyt tehdyn tutkimuksen perusteella on selvää, että Hintan vesilaitoksen koh-teilla ei tällä hetkellä esiinny lepakoita. Periaatteessa Jokivarrenpolun 1 päära-kennuksen ullakko ja saman kiinteistön varastorakennus ja Jokivarrenpolku 9 isompi varastorakennus olisivat voineet soveltua pesimäaikaisiksi paikoiksi, mutta jätöksien totaalinen puuttuminen esimerkiksi siivoamatta jääneiden sa-vupiippujen tyviltä ja seinänvieriltä viittaa siihen, että paikoilla ei ole ollut lepa-koita vuosikymmeniin.

FM Jaakko Kullberg
vanhempi asiantuntija
selvityksen tekijä

FM Lauri Erävuori
apulaisosastopäällikkö
laadunvarmistaja

